

Hur löser man miljöproblemen?

Världshaven innehåller allt mer plast, skräp och partiklar som samlas i stora plastkontinenter inte minst på ett uppmärksammat område mitt i Indiska oceanen. Detta hotar över 250 djurarter som får i sig plasten eller blir distraherade av skräpet när de letar föda. Plasterna och gifterna de drar till sig (som PCB, polymerer och DDT) anrikas i näringskedjor som också hotar människors hälsa när vi exempelvis äter fisk.

Så vad gör man åt detta?

A. Ordnar konstutställning för att medvetandegöra människor om problemet.

B. Kräver politiska åtgärder mot butikernas plastkassar att bära hem varorna i.

C. Hoppas att något nitton-årigt geni ska komma på ett smart sätt att plocka upp den där plasten, och bli rik på kuppen.

Sannolikt suckar du "Men så naivt!" inför åtminstone ett av sätten att tackla problemet, och nickar instämmande åt andra.

De är dock alla på riktigt.

Christian Brändle, Direktör för Museum für Gestaltung i Zürich, kunde inte sova efter att ha läst en tidningsartikel om plasten i världshaven. Han samlade plast från hela världen till utställningen *Out to Sea? The Plastic Garbage Project* som turnerat världen runt sedan 2012, bland annat i Sverige. Syftet är att få oss alla att tänka över vår plastanvändning.

Att på politisk väg förbjuda

plastpåsar är en dålig idé i ett land som Sverige med fungerande återvinning (plastpåsen är fyra gånger så resurseffektiv som en papperspåse). I många länder där plastpåsar förbjudits har det däremot funnits goda skäl. Plasten har annars hamnat där betesdjur ätit dem och blivit sjuka, eller orsakat översvämningar i städernas avlopp. Oftare än förbud handlar lagstiftning om att få affärerna att ta betalt för plastkassarna, en både ekonomiskt och resursmässigt god idé.

Den då 19-årige studenten Boyan Slat gjorde som en skoluppgift en skiss över solenergidrivna bommar som tar tillvara plasten ur havsvattnet utan att skada djurlivet. Slat har grundat *The Ocean Cleanup Foundation*, crowdfundat pengar och arbetar sedan hösten 2014 med att ta fram en faktisk demonstrationsanläggning inom tre till fyra år. Att rensa haven på runt hälften av all plast bedöms kunna ske på omkring tio år, återvinningsvärdet ligger på runt 500 miljoner dollar om året.

Vem som löser problemet? Det vet vi inte. Varken politiken, tekniken eller det personliga ansvaret kan lova någon säker väg till framgång, långt därifrån. Plasten i världshaven, liksom en mängd andra framtida utmaningar, illustrerar därmed en viktig poäng. Vi vet inte var genombrottet kommer. Det kan

dessutom vara en kombination av olika lösningar. Teknik-optimister, kommunalpolitiker, miljöaktivister, konstnärer, nyliberaler och tillväxtkritiker kompletterar varandra. Även om, ibland just för att, de inte tror på varandras lösningar.

Detta är det fria samhällets relativa styrka. Inte en stor plan som kräver gemensamma mål och allas underordnande, utan ett ständigt experimenterande i samhällets alla olika sektorer. Så kan vi möta samtidens och framtidens stora miljöutmaningar.

En av plastskräp helt nedskräpad strand på Azorerna, december 2014. 269 000 ton plast totalt beräknas smutas ner i världshaven.

FOTO:
MARCUS ERIKSEN/
REUTERS

MATTIAS SVENSSON

Redaktör på tidskriften Neo och författare till "Miljöpolitik för moderater – och alla andra" (Fores 2015). mattias@magasinetneo.se

